

Monumentnummer*: 459758

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 19 oktober 1993
Kadaster deel/nr: 10764/16

Monumentnaam**

Koninklijk Huisarchief

Woonplaats*

's-Gravenhage

Gemeente*

's-Gravenhage

Provincie*

Zuid-Holland

Straat*

Noordeinde

Nr*

74

Toev.*

Postcode*

2514 GL

Woonplaats*

's-Gravenhage

Situering

Locatie

In de Paleistuin,
Centrum

Kadastrale gemeente*

's-Gravenhage

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

1796

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding.

Koninklijk Huisarchief uit 1895-1897 op langgerekte plattegrond naar ontwerp van J.P.E. Hoeufft van Velsen, Intendant der Koninklijke Paleizen in neo-rennaissance en bestemd als Archief en Bibliotheek van het Koninklijk Huis. Het gebouw is vrij gesitueerd in de tuin van paleis Noordeinde. Omschrijving.

Het Koninklijk Huisarchief is een symmetrisch en langwerpig gebouw dat in internationaal georiënteerde neo-rennaissance stijl is opgetrokken. Het bestaat uit een door een mansardekap gedekt, hoger en risalerend middengedeelte tussen lagere zijvleugels. In het metselwerk zijn hardstenen banden aangebracht, afgewisseld door cordonbanden, borstweringen, kozijnen en beeldhouwwerk in Escauzijnse natuursteen. De natuursteen is vanuit Frankrijk aangeleverd; het beeldhouwwerk is afkomstig van de firma Civet, Crouet, Gautier et Cie te Parijs. De hoofdgevel van het middenpaviljoen heeft een gebosseerd souterrain en is drie vensterassen breed. Tussen de gekoppelde Ionische pilasters op de verdieping zijn houten rondboogvensters in geprofileerde, natuurstenen omlijstingen aangebracht. De ingangspartij wordt door twee Toscaanse muurzuilen geflankeerd met daarbovenop een hoofdgestel met aan weerszijden twee torso's die een wapenrusting en helm dragen. Op het fries in een

cartouche van het hoofdgestel staan de opschriften 'Bibliotheek' en 'Huisarchief' vermeld. De ingangspartij wordt bekroond door een gebogen fronton waarin een oculus en bovenop een kroon is aangebracht. In de boogzwikken van de rondboogvensters zijn medaillons. In de daarboven gelegen friesgedeelten komen drie gelijke cartouches voor, waarvan de middelste het opschrift 'Oranje Nassau' en de linker en de rechter respectievelijk de jaartallen van het begin en het einde van de bouw bevatten. De cartouches, zijn evenals boven de ingang, uitgevoerd in graniet. De zijvleugels bestaan elk uit souterrain en drie bouwlagen onder een afgeknot schilddak en zijn vier vensterassen breed. De vensterstroken in de voorgevels zijn verticaal geled en hebben hardstenen tweelichtkozijnen, bekroond door halfcirkelvormige houten dakkapellen met siervazen. Het middenpaviljoen omvat ondermeer de entree, het ontvangstgedeelte en het kantoordeel. De als depot van beperkte omvang opgezette archiefruimte, ondermeer gebaseerd op het Rijksarchief van Den Bosch en het Albertinum van Dresden, is ondergebracht in de zijvleugels en volgens het magazijnsysteem gebouwd. De vloeren bestaan uit smeedijzeren open roosters, dit om het binnenvallen van het daglicht te verbeteren; de steektrappen zijn in ijzer uitgevoerd.

Waardering

Het Koninklijk Huisarchief is van cultuurhistorische waarde vanwege de functie als archief en bibliotheek van het Koninklijk Huis. Het is architectuurhistorisch en typologisch waardevol als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van archiefbouw uit het eind van de 19e eeuw in internationale neo-renaissance. Een belangrijke toegevoegde waarde vormt de ligging in de Paleistuin tezamen met Paleis Noordeinde en de Koninklijke Stallen.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Archiefbewaarplaats